

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

NARKBHUTPARITAT JOURNAL

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565 Vol. 14 No. 3 September - December 2022

Received: December 2, 2021

Revised: December 26, 2022

Accepted: December 30, 2022

ผลกระทบของความสามารถเชิงนวัตกรรมและบุพปัจจัยต่อผลการดำเนินงาน
ของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย

The Effects of Innovativeness and Predecessor on Organizational Performance
of Thai Herb Processing Entrepreneurs.

ปิ่นฤดี หนูบุตร^{*}
ประยงค์ มีใจเชื้อ

นรพล จินนันทเดช

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{*}ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: Pinrudee.n@gmail.com

Pinrudee Noobutr^{*}

Prayong Meedjaisue

Norapol Chinuntdej

Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาผลกระทบของมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ที่มีต่อมุมมองพื้นฐานสถาบัน ความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย (2) ศึกษาผลกระทบของมุมมองพื้นฐานสถาบัน ที่มีต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย และ (3) ศึกษาผลกระทบของความสามารถเชิงนวัตกรรม ที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจแบบผสมผสานวิธี เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง สัมภาษณ์เชิงลึก 6 ราย สรุปรายชื่อเพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 403 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยตัวแบบสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า (1) มุมมองพื้นฐานทรัพยากรมีผลกระทบทางบวกต่อมุมมองพื้นฐานสถาบัน แต่ไม่มีผลกระทบทางตรงต่อ ความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย (2) มุมมองพื้นฐานสถาบันมีผลกระทบทางบวกต่อ ความสามารถเชิงนวัตกรรม แต่ไม่มีผลกระทบทางตรงต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย (3) ความสามารถเชิงนวัตกรรมมีผลกระทบทางบวกต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ข้อค้นพบใหม่หรือคุณค่าของงานวิจัย มุมมองพื้นฐานทรัพยากรและมุมมองพื้นฐานสถาบันส่งผลต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินการของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย

คำสำคัญ : มุมมองพื้นฐานทรัพยากร; มุมมองพื้นฐานสถาบัน; ความสามารถเชิงนวัตกรรม

Abstract

The research aimed to 1) investigate the effects of resource-based view on institutional-based view, innovativeness and organizational performance of Thai Herb Processing entrepreneurs, 2) find out the effects of institutional-based view on innovativeness and organizational performance of Thai Herb Processing entrepreneurs, and 3) investigate the effects of innovativeness on organizational performance of Thai Herb Processing entrepreneurs. The Research Methodology: mixed-method research methodology was employed in the study. The qualitative data collection method was in-depth interview. Six participants were interviewed by the researcher. The quantitative data was obtained from the questionnaire distributed to 403 employees working for the Thai Herb Processing Entrepreneurs. Techniques for Analyzing Structural Equation Modeling: SEM by Using Computer Program. The results showed that 1) resource-based view had positive effects on the institutional-based view but did not have directly effects on the innovativeness and organizational performance of Thai Herb Processing entrepreneurs; and 2) the institutional-based view had positive effects on innovativeness but did not have directly effects on organizational performance of Thai Herb Processing entrepreneurs; and 3) the innovativeness had positive effects on organizational performance of Thai herb Processing entrepreneurs. The new discovery and implication of the study: Resource-based view perspectives and institutional-based view perspectives influence innovativeness. They are important variables that affects the organizational performance of Thai herb processing entrepreneurs.

Keywords: Resource - Based views; Institutional - Based views; Innovativeness

ปัจจุบันมีค่านิยม การบริโภคเพื่อสุขภาพ (Health Conscious) ของคนรุ่นใหม่ หันมาบริโภคสมุนไพร เป็นอาหาร เครื่องดื่ม ยา อาหารเสริม เวชสำอาง เพื่อใช้ทดแทนสารสังเคราะห์ทางเคมีซึ่งมีราคาแพง มีการตกค้าง และมีฤทธิ์ผลข้างเคียงสูง อีกทั้งโครงสร้างประชากรและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่หันมาดูแลสุขภาพ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางระบบวิทยาทำให้รูปแบบของภาวะของโรค เปลี่ยนจากโรคติดต่อไปเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases ; NCDs) จากที่ประชุม World Economic Forum ปี 2019 มีการประมาณการว่าในปี ค.ศ.2050 ประชากรกว่าครึ่งหนึ่งของโลกจะป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง นั้นสะท้อนว่ากลุ่มยารักษาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ปัญหาจากการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด 2019 เกิดการตื่นตัวในการใช้สมุนไพร รักษาในกลุ่มผู้ติดเชื้อในระยะแรก (ผู้ติดเชื้อสีเขียว) รวมถึงการสนับสนุนจากภาครัฐมีนโยบายกำหนดแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มุ่งสร้างผู้ประกอบการ บุคลากร ให้มีทักษะสู่ห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจสมุนไพรซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ กระทรวงสาธารณสุข, คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแผนแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2559 ไทยเป็นคลังสมุนไพรของภูมิภาคและของโลก ที่มีวัตถุดิบพืชสมุนไพรจำนวนมากถึงประมาณ 11,625 ชนิด มีการนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการแพทย์ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ อาหารเสริม และผลิตภัณฑ์สปา เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) และมีความพร้อมที่จะนำสมุนไพรไปใช้ในอุตสาหกรรมหลายประเภท สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่มีมาตรฐาน และมีมูลค่าสูงได้ด้วยนวัตกรรม การพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรทั้งระบบ ครอบคลุมการจัดการ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ตลอดจนถึงปลายน้ำ ให้ได้มาตรฐานให้เกิดขึ้นทั้งระบบ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการพัฒนานวัตกรรม เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการแข่งขัน (Suliyanto & Rahab, 2012; Teece, 2018, pp. 40-49) นวัตกรรมจึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ (Zehir, can, & Karaboga, 2015, pp. 360-364) การสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดประสิทธิผล จำเป็นต้องยกระดับการพัฒนาความสามารถเชิงนวัตกรรมขององค์กรอย่างเป็นระบบ เป็นการเพิ่มความสามารถขององค์กร ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาภัยคุกคามจากสภาวะแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Barreto, 2010, pp. 258-262; Teece, D.J., 2018, pp. 41-45)

การวิจัยนี้ เริ่มนำร่องโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรภายในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมสมุนไพร จำนวน 6 ราย เพื่อนำความคิดเห็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจริงในภาคสนามมาเป็นตัวนำร่องในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้พบตัวแปรหลัก ๆ คือมุมมองพื้นฐานทรัพยากร มุมมองพื้นฐานสถาบัน ความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานขององค์กร เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มุมมองพื้นฐานทรัพยากร (resource-based view) และความสามารถ (capability-based view) จะเชื่อมโยงกัน ด้วยการพัฒนาโครงสร้างความสามารถเชิงนวัตกรรมผ่านมุมมองพื้นฐานทรัพยากร และมุมมองพื้นฐานสถาบัน (Williamson, 1991, pp. 79-83) จากแนวคิดมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ทุนมนุษย์ การเรียนรู้และเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบที่แตกต่าง และจำเป็นของความสามารถเชิงนวัตกรรม (Powell & Dent-Micallef, 1997, pp. 380-384) การลงทุนในการพัฒนามนุษย์ถูกสะสมเป็นความสามารถเชิงนวัตกรรมขององค์กร ส่งผลต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อการเติบโตขององค์กร (Amble, 2003) และมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กร (Awan & Sarfraz, 2013, pp. 78-80; McDougall, Wagner, & MacBryde, 2019, pp. 1370-1374) ซึ่งสามารถสรุป ตัวแปรหลักแนวคิดมุมมองพื้นฐานทรัพยากร สามารถสรุปองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ ทุนมนุษย์ การเรียนรู้ เทคโนโลยี

มุมมองของสถาบัน องค์กรต่าง ๆ ดำเนินการตามกรอบทางสังคมของบรรทัดฐาน ค่านิยม พฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมหรือเป็นที่ยอมรับ ทางเลือกในบริบททางเศรษฐกิจนั้นไม่เพียงจำกัดด้วย เทคโนโลยี การใช้ข้อมูล

และรายได้เท่านั้น แต่ด้วยข้อจำกัดทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บรรทัดฐาน ความเชื่อ และประเพณี มุมมองของสถาบันแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจของพฤติกรรมมนุษย์ขยายเกินกว่าการเพิ่มประสิทธิภาพทาง เศรษฐกิจเพื่อเหตุผลทางสังคมและภาระผูกพันทางสังคม (Zukin & DiMaggio, 1990, pp. 15-19) ตามมุมมองพื้นฐานสถาบันความสอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมก่อให้เกิดความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์กร (Baum & Oliver, 1991, pp. 192-194; Oliver, 1991, pp. 145-152) จากทรัพยากรองค์การหล่อหลอมสถาบัน การรับรู้ทรัพยากรหรือความสามารถใหม่ ๆ มีโอกาสสูงที่จะได้รับประเพณีที่มั่นคง แนวคิดมุมมองพื้นฐานสถาบัน ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมทางแนวคิดมุมมองพื้นฐานสถาบัน ซึ่งประกอบไปด้วย นโยบาย (policy) โครงสร้าง (structure) และบรรทัดฐาน (norm) ในการพัฒนาความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และประสิทธิภาพขององค์กร (Hurley et al., 1998, pp. 45-49)

ความสามารถเชิงนวัตกรรม (innovativeness) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น และมีประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ จากความเปิดกว้างที่จะนำแนวคิดที่แตกต่างไปจากวิธปฏิบัติมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ (Drucker, 1954, pp. 15-18; Hurley et al., 1998, pp. 44-48) ความสามารถเชิงนวัตกรรมยังชี้ให้เห็นว่า การสร้างนวัตกรรมไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเปลี่ยนแปลงได้ในชั่วข้ามคืน หากแต่ต้องทนต่อการต่อต้านจากผู้ที่ยึดมั่นในวิถีเดิม และต้องเป็นการปลูกฝังภายในองค์กรไม่สามารถหาซื้อ ถ่ายโอนจากองค์กรอื่นได้ ดังนั้น ความสามารถเชิงนวัตกรรมจึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทางสังคม ฝังภายในโครงสร้าง และวัฒนธรรมองค์กร เป็นทรัพยากรที่ซับซ้อนมีค่า (Hurley et al., 1998, pp. 44-48) องค์กรอื่นก็ไม่สามารถถ่ายโอนหรือลอกเลียนแบบได้ง่าย (Hult & Ketchen, 2001, pp. 900-903) การสร้างความสามารถเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง มีส่วนช่วยให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งที่เหนือกว่า (Day & Wensley, 1988, pp. 11-15; Hunt & Morgan, 1995, pp. 6-10) ในงานวิจัยนี้ ความสามารถเชิงนวัตกรรมซึ่งเป็นตัวแปร สามารถสรุปองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านกระบวนการ และความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านพฤติกรรม

ผลการดำเนินงานขององค์กร (organizational performance) คือปัจจัยนำออก (output) เป็นผลสะท้อนจากสิ่งที่เป็นปัจจัยนำเข้า (input) ถือเป็นสมรรถนะขององค์กรในความพร้อม ปรับตัว รักษาสภาพ เจริญเติบโต โดยต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้้องค์การบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานขององค์กร เป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อันได้แก่ ประสิทธิภาพ (effectiveness) ประสิทธิภาพ (efficiency) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผลการดำเนินงาน (Neely, Adams, & Kennerley, 2002, pp. 9-11) อีกทั้งคุณภาพ (quality) ผลผลิต (productivity) คุณภาพของงาน (quality of work) นวัตกรรม (innovation) และความสามารถในการทำกำไร (profitability) การวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรเป้าหมาย คือ ผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งเป็นตัวแปรที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ คือ แนวคิดมุมมองพื้นฐานทรัพยากร มุมมองพื้นฐานสถาบัน และความสามารถเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาทบทวนวรรณกรรม ผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทย ในบริบทของ ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness)

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบุพปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถเชิงนวัตกรรมขององค์กร และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย สามารถใช้ข้อสรุปในการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ จากการจัดการทรัพยากรในบริบทสถาบันขององค์กร เพื่อพัฒนาความสามารถขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ที่มีต่อมุมมองพื้นฐานสถาบัน ความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของมุมมองพื้นฐานสถาบัน ที่มีต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของความสามารถเชิงนวัตกรรม ที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นตอนที่สองสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและ ขั้นตอนที่สาม การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมความคิดเห็นของบุคลากรด้วยแบบสอบถามเพื่อยืนยัน และได้นำความคิดเห็นทั้งสองส่วนมาประมวลผล สรุป และรายงานผลการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการที่แปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ได้รับการตรวจประเมินมาตรฐานวิธีการที่ดีในการผลิต ตามกฎกระทรวงกำหนด จำนวน 53 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ คือผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ 6 ราย สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สร้างกรอบแนวคิดการวิจัย กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่มีสถานะเป็นพนักงานฝ่ายวางแผนและพัฒนาธุรกิจ ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้จัดการอาวุโส ผู้จัดการ และพนักงาน จำนวน 403 ชุด W.G. Cochran (1953)

การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือหลักมี 2 แบบคือ (1) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ที่เป็นผู้บริหารและพนักงานของกิจการและการสัมภาษณ์เป็นแบบ In-depth Interview คือ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (The Unstructured Interview) เกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินการองค์การ โดยขอความเห็นของผู้ที่ให้ข้อมูลแล้วนำมาสรุปลงในแผนภูมิแก๊งปลา (fish bone diagram) และประมวลจากแผนภูมิแก๊งปลาเพื่อหาความถี่ของปัจจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์นำไปประกอบกับการวิจัยเอกสารเพื่อกำหนดตัวแปร และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย (2) แบบสอบถามของขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ โดยลักษณะคำถามให้ตอบเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert Scale ซึ่งมีคำถามให้ตอบ 5 ระดับ ประเมินตามเกณฑ์การวิเคราะห์ของ Best & Kahn (1989, pp. 227-228)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (validity) โดยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผลการวิเคราะห์มีค่าไม่น้อยกว่า 0.60 ทุกข้อคำถาม และแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลอง (try-out) กับกลุ่มทดลองจำนวน 45 ราย เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นในแต่ละตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของแต่ละตัวแปรมีค่า ≥ 0.7 และค่าจำแนกรายข้อ Corrected Item-total Correlation ของแต่ละข้อคำถาม ≥ 0.3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลทางภาคสนาม (มัลลิกา บุณนา, 2551, หน้า 308) ที่เก็บรวบรวมในพื้นที่เป้าหมาย คือ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรไทย โดยการเก็บข้อมูลสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง เก็บรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหารของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ 6 รายด้วยการสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่สอง การสำรวจข้อมูลจากสมาชิกองค์การด้วยแบบสอบถาม โดยการโทรศัพท์เพื่อตรวจสอบที่อยู่

และผู้ประสานงาน รวมถึงสอบถามถึงนโยบายขององค์กรในด้านความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามก่อนการส่งแบบสอบถาม (pre-notification) และส่งรหัสช่องทางการส่งข้อมูลช่องทางแพลตฟอร์ม Google Forms ไปยังผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล (1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดหมวดหมู่ เรียบเรียง และสรุปผลการสัมภาษณ์ (2) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยนำเสนอข้อมูลทางสถิติ 2 ส่วนคือ สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตรวจสอบองค์ประกอบเชิงสำรวจ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยวิธีการ Confirmatory Factor Analysis: CFA เพื่อให้แนวคิดพื้นฐานทรัพยากร แนวคิดพื้นฐานสถาบันความสามารถเชิงนวัตกรรม และ ผลการดำเนินงานขององค์กร นำมาประยุกต์ใช้สำหรับการทำวิจัย และสถิติอ้างอิง พร้อมทั้ง ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างที่เป็น Structural Equation Modeling: SEM

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 403 ชุด เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.29) มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 34.74) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 49.13) ประสบการณ์ในการทำงานที่ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคือมีประสบการณ์ในการทำงาน 16 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 30.27) และตำแหน่งงานในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุดคือตำแหน่งพนักงาน (ร้อยละ 82.13)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของตัวแปรแต่ละปัจจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาระดับความคิดเห็นแต่ละปัจจัยในกรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ยรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล
มุมมองพื้นฐานทรัพยากร	4.131	0.804	ความคิดเห็นระดับมาก
มุมมองพื้นฐานสถาบัน	4.094	0.857	ความคิดเห็นระดับมาก
ความสามารถเชิงนวัตกรรม	4.095	0.874	ความคิดเห็นระดับมาก
ผลการดำเนินงานขององค์กร	4.173	1.544	ความคิดเห็นระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของแต่ละตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าในช่วง 4.064 – 4.173 ปัจจัยตัวแปรขององค์กรมีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด รองลงมาคือมุมมองพื้นฐานทรัพยากร

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Confirmatory Factor Analysis : CFA)

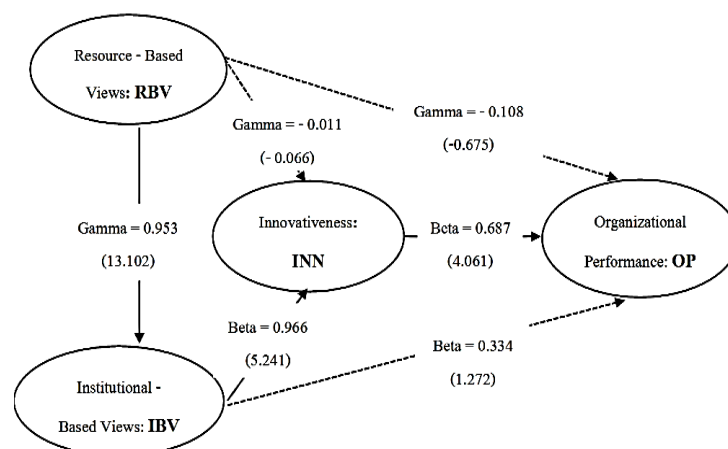
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ตัวแปร	AVE	CR
มุมมองพื้นฐานทรัพยากร	0.579	0.906
มุมมองพื้นฐานสถาบัน	0.582	0.906
ความสามารถเชิงนวัตกรรม	0.608	0.925
ผลการดำเนินงานขององค์กร	0.484	0.830

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted : AVE) จะต้องมามีค่า ≥ 0.50 และ ค่าความเที่ยงเชิงโครงสร้าง (Composite Reliability : CR) จะต้องมามีค่า ≥ 0.60 เมื่อพิจารณาค่า AVE และ ค่า CR พบว่า ตัวแปรมุมมองพื้นฐานทรัพยากร มุมมองพื้นฐานสถาบันและ ความสามารถเชิงนวัตกรรม ในกรอบแนวคิดการวิจัยผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์กร ค่า AVE เท่ากับ 0.484 ค่าสถิติไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและค่า CR เท่ากับ 0.830 ผลปรากฏว่า ค่าสถิติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง เพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยทั้งหมด 4 ตัว คือ แนวคิดมุมมองพื้นฐานทรัพยากร (Resource - Based Views) แนวคิดมุมมองพื้นฐานสถาบัน (Institutional - Based views) ความสามารถเชิงนวัตกรรม (Innovativeness) และผลการดำเนินงานขององค์กร (Organizational Performance) ดังปรากฏในกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

Chi-Square = 342.79, df = 310, Chi-Square / df = 1.106, P-value = 0.096, CFI = 0.999 GFI = 0.955, AGFI = 0.921, RMSEA = 0.017

ภาพที่ 1: สัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุ

ที่มา: Noobutr (2021)

สัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุ พร้อมค่า t-statistics ที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างผลกระทบทั้งของตัวแปรภายนอก และตัวแปรภายในตามกรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 ค่าไค-สแควร์ Chi-Square = 342.79 ค่าองคศาอิสระ df = 310 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ Chi-Square/df = 1.106 มีค่าน้อยกว่า 2 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด และค่าความน่าจะเป็น P-value = 0.096 มีค่ามากกว่า 0.05 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณพารามิเตอร์ RMSEA = 0.017 มีค่าน้อยกว่า 0.05 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI = 0.999 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI = 0.939 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนปรับแก้ AGFI = 0.921 มีค่ามากกว่า 0.90 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด จากเกณฑ์การพิจารณาและค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ ทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง

Causes	Effects								
	IBV			INN			OP		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
RBV	0.953	-	0.953	-	0.920	0.909	- 0.108	0.942	0.834
IBV	-	-	-	0.966	-	0.966	0.334	0.664	0.997
INNO	-	-	-	-	-	-	0.687	-	0.687
Square Multiple of Endogenous Variables: R ²	0.908			0.912			0.830		

จากตารางที่ 3 แสดงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมมีรายละเอียด ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

1. มุมมองพื้นฐานสถาบันได้รับผลกระทบทางตรงจากมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง อิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงเส้น $\text{Gamma} = 0.953$
2. ความสามารถเชิงนวัตกรรมได้รับผลกระทบทางตรงจากมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาผลกระทบอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบโดยรวมแล้วพบว่าอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง คือ Total Effect : $\text{TE} = 0.909$
3. ผลการดำเนินงานขององค์กรได้รับผลกระทบทางตรงจากมุมมองพื้นฐานทรัพยากรในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาผลกระทบอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบโดยรวมแล้วพบว่าอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง คือ Total Effect : $\text{TE} = 0.834$
4. ความสามารถเชิงนวัตกรรมได้รับผลกระทบทางตรงมุมมองพื้นฐานสถาบัน ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง อิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงเส้น $\text{Beta} = 0.966$
5. ผลการดำเนินงานขององค์กรได้รับผลกระทบทางตรงจากมุมมองพื้นฐานสถาบันในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง อิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงเส้น $\text{Beta} = 0.334$ และมีค่า $t\text{-statistics} = 1.272$ แต่เมื่อพิจารณาผลกระทบอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบอิทธิพลเชิงสาเหตุโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง คือ Total Effect : $\text{TE} = 0.997$
6. การผลการดำเนินงานขององค์กรได้รับผลกระทบทางตรงจากความสามารถเชิงนวัตกรรม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงเส้น $\text{Beta} = 0.687$

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	Path Coefficients	t-statistics	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1 การมุ่งเน้นมุมมองพื้นฐานทรัพยากรส่งผลเชิงบวกต่อมุมมองพื้นฐานสถาบัน	0.953	13.102	สนับสนุน
2 การมุ่งเน้นมุมมองพื้นฐานทรัพยากรส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม	- 0.011	- 0.066	ไม่สนับสนุน
3 การมุ่งเน้นมุมมองพื้นฐานทรัพยากรส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน	- 0.108	- 0.675	ไม่สนับสนุน
4 การมุ่งเน้นมุมมองพื้นฐานสถาบันส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม	0.966	5.241	สนับสนุน
5 การมุ่งเน้นมุมมองพื้นฐานสถาบันส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนิน	0.334	1.272	ไม่สนับสนุน
6 การมุ่งเน้นความสามารถเชิงนวัตกรรมส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนิน	0.687	4.061	สนับสนุน

จากตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย เมื่อพิจารณาค่าสถิติสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุควบคู่กับการพิจารณาค่า $t\text{-statistics}$ พบว่าไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3 สมมติฐาน คือ สมมติฐาน2 สมมติฐาน3 และ สมมติฐาน5 เพราะค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของ 3 สมมติฐานนี้ ค่า $t\text{-statistics}$ มีค่าน้อยกว่า 1.96 และสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3 สมมติฐาน คือ สมมติฐาน1 สมมติฐาน4 สมมติฐาน6 เพราะค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของ 3 สมมติฐานนี้ ค่า $t\text{-statistics}$ มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.96

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอการอภิปรายแยกตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้ข้อค้นพบดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผลกระทบของมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ที่มีต่อมุมมองพื้นฐานสถาบัน ความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้าง สามารถแยกออกเป็นสมมติฐานการวิจัยได้ 3 สมมติฐานคือ **สมมติฐานที่ 1** เส้นอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ส่งผลกระทบไปยังตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับที่สูงมาก (Chimpalee, 2019, pp. 15-19) อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยทรัพยากรในการสร้าง การเปลี่ยนแปลง หล่อหลอมความเป็นสถาบัน เป็นบรรทัดฐาน (Yang & Konrad, 2011, pp. 6-11); ที่คอยกำกับ หรือควบคุมพฤติกรรมของคนในองค์กร เป็นความคาดหวังที่ผู้คนในองค์กรมีส่วนร่วม การรับรู้ทรัพยากรหรือ ความสามารถใหม่ๆ มีโอกาสสูงที่จะได้รับประเพณีที่มั่นคง **สมมติฐานที่ 2** พบว่าเส้นอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร มุมมองพื้นฐานทรัพยากรส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปรความสามารถเชิงนวัตกรรม ในระดับที่ต่ำอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้สอดคล้องกับ (Reinganum, 1981, pp. 21-26; 1982, pp. 671-675) กล่าวถึงการได้มาของ เทคโนโลยี หากองค์การซื้อมาด้วยการลงทุนเพียงครั้งเดียวหรือการลงทุนในเทคโนโลยีภายในระยะเวลาอัน สั้น จะส่งผลทำให้กิจกรรมการสร้างสรรค่นวัตกรรมภายในองค์กรลดลง องค์การจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ส่งผ่าน การสื่อสารการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์การเพื่อให้เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีนั้น จะทำให้เกิด ค่านิยมร่วมขององค์การ โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือการขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จ **สมมติฐานที่ 3** เส้น อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรมุมมองพื้นฐานทรัพยากรส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปร ผลการดำเนินงานของ องค์การในระดับที่ต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ (Chimpalee, 2019, pp. 15-19; Chul, Chang & Joo, 2018, pp. 260-264) กล่าวถึง การให้คำปรึกษา ทรัพยากร และการลงทุนที่เข้าถึงได้ยากทำให้อัตราความสำเร็จ ต่ำลง หรืออาจเป็นเพราะว่า การที่กิจการประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางตรงและ ทางอ้อม ตัวแปรมุมมองพื้นฐานทรัพยากรเป็นเพียงตัวแปรหนึ่งส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปรอื่นๆ ในกรอบ แนวคิดการวิจัย แต่ก็ยังสามารถส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปรขั้นกลางให้มีพลังส่งผ่านไปถึงตัวแปรผลการ ดำเนินงานขององค์การในทางอ้อมได้ มีค่าสถิติสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.834 ถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก สอดคล้องกับ Sookyuen (2014); Juliana, Vincent, Evans & Zachary (2017, p. 489-493); Chimpalee (2019) ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ 6ราย ได้รับข้อมูลเชิงลึกเพื่อยืนยันผลการวิจัย คือทรัพยากร องค์การจะต้องได้รับการพัฒนาจากการเรียนรู้ เป็นทักษะความรู้ความสามารถเฉพาะ จนเป็นอัตลักษณ์ขององค์การ ทั้งนี้กิจการต้องใช้เวลาในการสร้างขึ้นภายในองค์กร จนเป็นบรรทัดฐาน ค่านิยมร่วมของผู้คนในองค์กร เป็นปัจจัย หลักของความเข้มแข็งขององค์การที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผลกระทบของมุมมองพื้นฐานสถาบัน ที่มีต่อความสามารถเชิงนวัตกรรม และ ผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย สามารถแยกออกเป็นสมมติฐานการวิจัยได้ 2 สมมติฐานคือ **สมมติฐานที่ 4** เส้นอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร มุมมองพื้นฐานสถาบันส่งผลกระทบไปยัง ตัวแปร ความสามารถเชิงนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Hurley et al., 1998, pp. 42-46); Becker & Huselid, 2006, pp. 899-903) กล่าวได้ว่า มุมมองพื้นฐานสถาบันเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคลากร ทัศนคติของกลุ่มสมาชิกเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และปรับตัวตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกและ สามารถถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นใหม่ให้เข้าใจในแนวทางร่วมกันในการพัฒนากระบวนการความสามารถเชิงนวัตกรรม (Ruzevicius et al., 2012, pp. 2-6) นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ **สมมติฐานที่ 5** เส้นอิทธิพลเชิงสาเหตุ ของตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน ส่งผลกระทบทางตรงไปยัง ตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์การในระดับที่ต่ำอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผลการดำเนินงานของกิจการนั้นจะต้องมีสาเหตุที่ส่งผลกระทบทั้ง ทางตรง และทางอ้อม ตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน เป็นเพียงตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปรอื่นๆ

ในกรอบแนวคิดการวิจัยที่เป็นตัวแปรชั้นกลางระหว่างตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน แม้ว่าตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน จะส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์กรในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็ยังสามารถส่งผลกระทบทางตรงไปยังตัวแปรชั้นกลางให้มีพลังส่งผ่านไปถึงตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์กรในทางอ้อมได้ เมื่อพิจารณาผลกระทบทางอ้อมที่ตัวแปรสถานประกอบการได้รับอิทธิพลจากตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน ถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก คือมีค่าสถิติสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.997 สอดคล้องกับ (Chimpalee, 2019, pp.15-18) และอาจกล่าวได้ว่า บริบทของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และกิจวัตรของการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติที่ไม่คุ้นเคยทำให้เกิดความกลัวของพนักงาน เกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะหรือความสามารถใหม่ สร้างความไม่มั่นคงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง กระบวนการหรือวิธีปฏิบัติที่ล้าสมัย เป็นอันตรายต่อผลการดำเนินงานขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (de los Reyes 2019, pp. 30-34)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ผลกระทบของความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ตาม**สมมุติฐานที่ 6** เส้นอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร ความสามารถเชิงนวัตกรรมส่งผลกระทบไปยังตัวแปร ผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง $\text{Gamma} = 0.687$ ซึ่งให้เห็นอย่างชัดเจนว่า องค์กรที่มีระดับของความสามารถเชิงนวัตกรรมมากขึ้น สามารถตระหนักถึงผลเชิงบวกที่แข็งแกร่งขึ้น ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร (Garcia & Calantone, 2002, pp. 111–115; Jaehun, Taekyung & Do Hyung, 2015, pp. 66-79; Min-Seong & Dong-Woo, 2017, pp. 3046-3050) กล่าวถึงผลการดำเนินงานได้รับอิทธิพลอย่างมากจากพฤติกรรมที่เป็นนวัตกรรม

ข้อค้นพบ เส้นทางการเป็นองค์กรที่มีความสามารถเชิงนวัตกรรม จะต้องเริ่มต้นโดยการพัฒนาทรัพยากรองค์กรเมื่อทรัพยากรองค์กรได้รับการสรรหา และถูกพัฒนาและนำมาใช้ประโยชน์ ในบริบทของสถาบัน คือ โครงสร้าง นโยบาย จารีตประเพณีศีลธรรม ที่คนส่วนใหญ่ในองค์กรยึดถือ เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สำคัญต่อทิศทางของการสร้างความสามารถเชิงนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่กิจการอื่นยากที่จะลอกเลียนแบบได้ และเป็นทรัพยากรที่ไม่สามารถถ่ายโอนหรือซื้อขายได้ ต้องสะสมจากการเรียนรู้ เป็นความซับซ้อนทางวัฒนธรรมองค์กร ทุนมนุษย์ ความรู้ และความสามารถทางเทคโนโลยีขององค์กร นำไปสู่ความแตกต่างสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระยะยาว ส่งผลต่อการเพิ่มผลการดำเนินงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรมุมมองพื้นฐานทรัพยากร ส่งผลกระทบทางบวกไปยังตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน ทรัพยากรถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการหล่อหลอมสถาบัน การเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะทางหรือความเชี่ยวชาญ ในบริบทของสถาบัน วัฒนธรรมที่ผูกติดอยู่กับความเชื่อ กำหนดพฤติกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร
2. จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน ส่งผลกระทบทางบวกไปยังตัวแปร ความสามารถเชิงนวัตกรรม ในบริบทของสถาบัน กติกากระตุ้นให้บุคลากรพร้อมที่จะทดลองเปลี่ยนแปลงองค์กรเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความคิด ความเชื่อ จากรูปแบบเดิมๆ อย่างสิ้นเชิง ผ่านการตีความองค์ความรู้ หรือผ่านการพัฒนาของนโยบาย โครงสร้าง บรรทัดฐาน พัฒนาระบบการความสามารถเชิงนวัตกรรม นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่
3. จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรความสามารถเชิงนวัตกรรม ส่งผลกระทบทางบวกไปยังตัวแปร ผลการดำเนินงานขององค์กร ความสามารถเชิงนวัตกรรมขององค์กร ในการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรให้เป็นสิ่งที่มีค่า เป็น

ความสามารถที่สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับแต่ละองค์การ ไปสู่การเป็นองค์การนวัตกรรมเป็นประโยชน์แก่องค์การในเชิงเศรษฐกิจ นำพาองค์การสู่ความสำเร็จ

4. จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างการวิจัย พบว่า มุมมองพื้นฐานทรัพยากรส่งผลกระทบทางบวกไปยังตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน ตัวแปรมุมมองพื้นฐานสถาบัน ส่งผลกระทบทางบวกไปยังตัวแปร ความสามารถเชิงนวัตกรรม และตัวแปรความสามารถเชิงนวัตกรรม ส่งผลกระทบทางบวกไปยังตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์การ กล่าวคือ ทรัพยากรองค์การได้รับการสรรหา และถูกพัฒนา นำมาใช้ประโยชน์ บนพื้นฐานของโครงสร้าง นโยบาย จริตประเพณี ศีลธรรม กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือมาตรฐานที่คนส่วนใหญ่ในองค์การยึดถือ เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สำคัญต่อทิศทางของการสร้างความสามารถเชิงนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์การ ซึ่งความสามารถเชิงนวัตกรรมเป็นทรัพยากรที่กิจการอื่นยากที่จะทำซ้ำหรือลอกเลียนแบบได้ สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละองค์การ นำไปสู่การเป็นองค์การนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ แก่องค์การในเชิงเศรษฐกิจ และความสามารถเชิงนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล เป็นไปตามแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนา-สมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564 มีเป้าหมายในการกำหนดแนวนโยบายยุทธศาสตร์ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ รัฐควรมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาให้เกิดความสามารถเชิงนวัตกรรม และนวัตกรรมในองค์การ เพื่อเป็นสร้างระบบและกลไกในการพัฒนาสมุนไพร ขับเคลื่อนสมุนไพรไทย ที่มีศักยภาพเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืนได้ (Ministry of Public Health 2016 pp. 18-19)

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ การวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาตัวแปรสำหรับการวิจัย 4 ตัวแปรหลัก โดยได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA) ของตัวแปรหลักทั้ง 4 ตัวแปร ตัวแปรที่หนึ่ง คือ มุมมองพื้นฐานทรัพยากร(Resource-Based Views--RBV) มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ทุนมนุษย์ การเรียนรู้ และเทคโนโลยี ส่วนตัวแปรที่สอง คือ มุมมองพื้นฐานสถาบัน (Institutional-Based Views--IBV) มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ นโยบาย โครงสร้าง และบรรทัดฐาน ส่วนตัวแปรที่สาม คือ ความสามารถเชิงนวัตกรรม (Innovativeness--INN) มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านพฤติกรรม ความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านกระบวนการ ความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ และตัวแปรสุดท้ายผลการดำเนินงานขององค์การ (Organizational Performance--OP) มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้ง 4 ตัวแปรนี้ ได้มีการวิเคราะห์และสร้างขึ้น (construct) ให้เป็นตัวแปรที่พร้อมนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยสำหรับนักวิชาการ หน่วยงานวิชาการด้านสมุนไพร ควรจะวิจัยการพัฒนาความสามารถเชิงนวัตกรรมขององค์การ เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยในอุตสาหกรรมใกล้เคียงกันได้ ในบริบทที่แตกต่าง และในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบผล หรือหาข้อค้นพบใหม่ๆ ต่อไป

Reference

- Chimpalee, A. (2019). The Influence of Resource and Organization Based-Views and Organization Strategy on Real Estate Business Performance: A Case Study of Condominium Business in Bangkok. *Kasem Bundit Journal*, 20(1), 38-47 (in Thai)
- Awan, M. A. S., & Sarfraz, N. (2013). The impact of human capital on company performance and the mediating effect of employee's satisfaction. *Journal of Business and Management*, 8(2), 76-82.
- Barreto, I. (2010). Dynamic capabilities: A review of past research and an agenda for the future. *Journal of Management*, 36(2), 256-280.
- Baum, J. A. C., & Oliver, C. (1991). Institutional linkages and organizational mortality. *Administrative Science Quarterly*, (36), 187-218.

- Becker, B.E., & Huselid, M. A. (2006). Strategic human resources management: Where do we go from here? *Journal of Management*, (32), 898-925.
- Chul H.U., Chang S.S. & Joo Y.P. (2018). Understanding the accelerator from resources-based perspective. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(3), 258-278.
- Day, G. S., & Wensley, R. (1988). Assessing advantage: A framework for diagnosing competitive superiority. *Journal of Marketing*, (52), 1-20.
- De los Reyes, G (2019). Institutional Entrepreneurship for Digital Public Health Promotion: Challenger and Opportunities. *Health Education & Behavior*, 46, 30-36.
- Garcia, R., & Calantone, R. (2002). A critical look at technological innovation typology and innovativeness terminology: A literature review. *Journal of Product Innovation Management*, (19), 110-132.
- Hult, G. T. M., & Ketchen, D. J., Jr. (2001). Does market orientation matter?: A test of the relationship between positional advantage and performance?. *Strategic Management Journal*, 22(9), 899-906.
- Hunt, S. D., & Morgan, R. M. (1995). The comparative advantage theory of competition?. *Journal of Marketing*, (59), 1-15.
- Hurley, Robert E. & G. Tomas M. Hult, (1998). Innovation, Market Orientation, and Organizational Learning: An Integration and Empirical Examination. *Journal of Marketing* 62(2),42-54.
- Jaehun R., Taekyung P. & Do Hyung L. (2015). *Drivers of innovativeness and performance for innovation SMEs in South Korea: Mediation of Learning orientation*.
- Juliana M.N., Vincent B., Evans A. & Zachary B.A. (2017). Strategic Planning Systems and Firm Performance in the Export Processing Zones. *American journal of Industrial and Business Management*, 7(2), 487-500.
- McDougall, N., Wagner, B., & MacBryde, J. (2019). An empirical explanation of the natural-resource-based view of the firm. *Production Planning & Control*, 30, 1366-1382.
- Min-Seong K. & Dong-Woo K. (2017). Linking LMX, engagement, innovative behavior, and job performance in hotel employees. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. *International Journal of Contemporary Hospitality Management* Vol. 29 No. 12, pp. 3044-3062.
- Neely, A. D., Adams, C., & Kennerley, M. (2002). *Performance prism: The scorecard for measuring and managing stakeholder relationships*. New York: Prentice Hall.
- Oliver, C. (1991). Strategic responses to institutional processes. *Academy of Management Review*, 16, 145-179.
- Powell, T. C., & Dent-Micallef, A. (1997). Information technology as competitive advantage: The role of human, business and technology resources. *Strategic Management Journal*, 18(2), 375-405.
- Reinganum. J.F., (1981). Dynamic games of innovation. *Journal of Economic Theory*. 25(3) 21-41.
- Reinganum, J.F., (1982). A dynamic game of R&D: Patent protection and competitive behavior. *Econometrica*, 50(3).671-688.

- Ruzevicius, J., Klimas, D., & Veleckaite, R. (2012). Influence of organizational culture on the success of business process management in Lithuanian public sector organizations. 7(1), 1-16.
- Sookyuen T. (2014). A Theoretical Model of the Organizational Performance of Social Enterprises: Combining the Resource Dependence and Resource-Based Views. *Thai Journal of Public Administration*, 12(2), 38-44
- Suliyanto, S., & Rahab, R. (2012). *The role of market. orientation and learning orientation* In improving innovativeness and performance of small and medium
- Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. *Long range planning*, 51(1), 40-49.
- Williamson, O. E. (1991). Strategizing, economizing, and economic organization. *Strategic Management Journal*, 12(2), 75-94.
- Yang Yang & Alison M. Konrad. (2011). Understanding Diversity Management Practices: Implications of Institutional Theory and Resource-Based Theory. *Group & Organization Management*, 36(1), 6-38.
- Zehir, C., Can, E., & Karaboga, T. (2015). *Linking entrepreneurial to firm performance: The role of differentiation strategy and innovation performance*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 210, 358-367.
- Zukin, S., & DiMaggio, P. J. (1990). Introduction. In S. Zukin & P. J. DiMaggio (Eds.), *Structures of capital: The social organization of the economy* (pp. 1-56). Cambridge, England: Cambridge University .

ผู้เขียน

นางสาวปิ่นฤดี หนูบุตร

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกการจัดการ
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เลขที่ 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก
เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
E-mail: pinrudee.n@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ มีใจชื่อ

ประธานที่ปรึกษา
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เลขที่ 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก
เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
E-mail: p.meechaisue@gmail.com

อาจารย์ ดร.นรพล จินันท์เดช

กรรมการที่ปรึกษา
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เลขที่ 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก
เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
E-mail: norapol9@yahoo.com

